

Autorka scenariusza: Ewa Sobczyńska

Scenariusze lekcji języka polskiego opracowany na podstawie podręcznika do kształcenia literackiego i językowego dla klasy szóstej szkoły podstawowej *Jutro pójdę w świat* autorstwa Hanny Dobrowolskiej.

Tytuł cyklu : „Jutro pójdę w świat”

Etap edukacyjny: szkoła podstawowa, klasa IV.

Przedmiot: język polski.

Temat: Co buduje barierę między ludźmi? – wiersz Vaclava Havla „Bariera”.

Czas trwania: jedna lekcja.

Wstęp:

W klasie VI po omówieniu rozdziału VI poświęconego tekstom biblijnym następuje rozdział, w którym uczniowie zastanawiają się nad światem wartości. Proponowałabym, by bezpośrednio przed omówieniem fragmentu „Małego Księcia” przeprowadzić lekcję poświęconą interpretacji wiersza V. Havla „Bariera”. To lekcja, w której uczniowie właściwie dopiszą do tekstu Havla to, czego nie dopowiedział autor. Każda klasa może dopowiedzieć coś nowego. Temat wymaga wielu przemyśleń uczniów i ważne, by udało się nam przekonać ich do wypowiedzenia ich głośno.

Cele:

- poznawczy – zapoznanie z utworem V. Havla „Bariera”, terminem *bariera*.
- kształcący – kształcenie umiejętności interpretowania utworu poetyckiego, rozumienie symbolu, umiejętność korzystania ze słowników.
- wychowawczy – uświadomienie uczniom, czym jest świat wartości, jak wielka jest waga słowa..

Cele szczegółowe:

uczeń zna:

- termin symbol, znaczenie słowa bariera.

uczeń poznaje:

- wiersz V. Havla *Bariera*,
- dodatkowe znaczenia wyrazu *bariera*.

uczeń powinien umieć:

- korzystać ze słowników,
- wypowiadać się o treści utworu,
- interpretować,
- korzystać z pomocy przygotowanych do lekcji.

uczeń potrafi:

- zrobić samodzielnie notatkę z lekcji,
- przedstawić inscenizację improwizowaną tekstem i przykładami z życia (odpowiedni gest, ruch, mimika),
- pracować w grupie.

Forma pracy:

praca indywidualna, praca w grupie, inscenizacja.

Metody:

praca z podręcznikiem, burza mózgów, inscenizacja improwizowana.

Pojęcia kluczowe:

system wartości, bariera, symbol, interpretacja.

Pomoce dydaktyczne:

podręcznik, kartony, czyste kartki, klej, mazaki, piłeczki, taśma bezbarwna, pudełko

Bibliografia:

Program nauczania. Język polski dla klas 4-6. Słowa jak klucze II, opracowany przez członków Stowarzyszenia Nauczycieli Polonistów, WSiP, Warszawa 1999.

T. Zawisza – Chlebowska Jutro pójdę w świat. Przewodnik dla nauczyciela do podręcznika i zeszytu ćwiczeń dla klasy szóstej szkoły podstawowej, WSiP, Warszawa 2000.

Tok lekcji.	Przewidywane odpowiedzi uczniów:
<p>Wprowadzenie.</p> <p>Przed lekcją dyżurni ustawili ławki tak, by powstały 4 grupy. Uczniowie, wchodząc do klasy, losują karteczki z zaznaczonym kolorem i siadają tak, jak wylosowali przy stolikach z napisem: czarni, niebiescy, czerwoni, zieloni. Nauczyciel prosi o ustawienie z boku przyniesionych pudełek, o przygotowanie mazaków w kolorze grupy, kleju, taśmy, rozdaje czyste kartki.</p> <p>Po przygotowaniach nauczyciel stwierdza, że klasa jest gotowa, by rozpocząć pracę nad tematem.</p> <p>* Pyta: Z czym kojarzy się wam słowo <i>bariera</i>?</p> <p>* Nauczyciel prosi jednego z uczniów o sprawdzenie w „Słowniku wyrazów obcych”, jak tłumaczony jest ten wyraz.</p>	<p>Bariera to płotek, najczęściej metalowy, który coś odgradza. Bariera to przeszkoda. Bariera to granica czegoś.</p> <p>Uczeń odczytuje: „Bariera – przegroda zamykająca albo odgradzająca drogę, teren,</p>

<p>* Nauczyciel wprowadza do problematyki lekcji, przedstawia jej cele. Uczniowie otwierają podręcznik na stronie 266. Jeden z uczniów próbuje odczytać wiersz. * Nauczyciel uświadamia uczniom, że nie jest to utwór do recytowania, tylko do analizowania, interpretowania. * Pyta: Ile słów występuje w tekście wiersza? * Nauczyciel przypomina uczniom, że ważny jest tytuł, on podpowiada nam sposób interpretacji.</p> <p>Rozwinięcie.</p> <p>* Nauczyciel rozpoczyna dyskusję.</p> <p>* Pyta: Jaką sytuację przedstawia ten wiersz „narysowany słowami”</p> <p>* Pyta: Jak myślicie, jakie słowa budują barierę?</p>	<p>chroniąca przed niebezpieczeństwem lub utrudniająca (np. na wyścigach) przebycie drogi, na której się znajduje; zaporą”. (uczeń przeczytał całe hasło, przytaczam tylko ten fragment, który był potrzebny na lekcji).</p> <p>Są to trzy wyrazy: <i>ja, ty, słowa.</i></p> <p>Dwoje ludzi dzieli mur, bariera, którą zbudowali pewnie wspólnie używając zupełnie niepotrzebnych słów. Teraz nie mogą się porozumieć.</p> <p>Słowa, które ranią, np. <i>nienawidzę cię, nie kocham cię, jesteś mi niepotrzebny.</i> Słowa obraźliwe, wyzwiska,</p>
--	--

<p>* Nauczyciel proponuje uczniom odegranie scenek tak, by odzwierciedlały myśl poety.</p> <p>1. Dziecko wraca ze szkoły, rodzic siedzi, ogląda telewizję, dziecko chce opowiedzieć o czymś co wydarzyło się w szkole. Uczeń odgrywający rolę rodzica siada na krześle uczeń – dziecko stoi.</p> <p>2. Dwie koleżanki idą razem do szkoły, jedna z nich chce się pochwalić nową torbą.</p> <p>* Po odegraniu scenek nauczyciel przedstawia zadania dla grup. Każda z grup przygotowuje na kartkach przykłady słów, zdań, które budują barierę między ludźmi. (nie wolno zapisywać wulgaryzmów, po prostu można napisać słowo: wulgaryzm). Kartki naklejamy na pudła.</p> <p>* Uczniowie pracują 5 minut. Po wyznaczonym czasie na jednej z ławek (przodem do</p>	<p>przekleństwa. Jeżeli ktoś poniżej drugiego człowieka, traktuje jak kogoś gorszego, głupszego, Jeżeli krytykuje nasz wygląd, strój. Gdy nie docenia naszej pracy, wysiłku. Jeżeli tylko krytykuje, nie potrafi pochwalić. Gdy nie okazuje czułości. Nie ma czasu dla drugiej osoby.</p> <p>Dziecko: Cześć tato! Ojciec: Co włączysz z butami, zakładaj kaptur! Dziecko: Wiesz ,dzisiaj w szkole... Ojciec (przerywa mu) Daj mi spokój, widzisz, że oglądam.</p> <p>-Cześć! Zobacz, dostałam nową torbę, fajna, nie? -Cześć. No ja wiem, trochę za dziecinna, poza tym taka zwykła, żadna firmowa. Nie mogłaś wybrać innej, zupełnie nie masz gustu. (dziewczynka z nową torbą, idzie z pochyloną głową).</p> <p>Uczniowie zapisują słowa, które już padały na lekcji, dlatego ich nie powtarzam.</p>
---	--

klasy) uczniowie ustawiają pudła tworząc „mur”. Uczeń staje za nim tak, że go nie widać.

* Nauczyciel podpowiada uczniom dalszą drogę interpretacji – te dwie osoby „nie widzą” się przez taką barierę ze słów, chociaż jest niewidzialna. Dlatego nie wzrusza ich reakcja drugiej osoby na złe słowa.

Czego nie zauważają?

Jacy są ludzie stojący po obu stronach bariery?

- Uczniowie przy pomocy nauczyciela układają temat lekcji.

Temat: Co buduje barierę między ludźmi? – wiersz Vaclava Havla „Bariera”.

- Redagowanie notatki.

Uczniowie samodzielnie zaczynają notatkę.

Każdy uczeń pod samodzielnie ułożonym wstępem przepisuje wiersz V. Havla w ten sposób:

JA

TY

Uczniowie wpisują samodzielnie przykłady wyrazów, które tworzą barierę.

Podsumowanie.

1. Nauczyciel, podsumowując, lekcję zwraca uwagę uczniom na fakt, że czasem krótki utwór może być początkiem wielu przemyśleń.

Pyta:

1. Czego nauczyła was ta lekcja?

Smutku, łez, załamania, pochylenia głowy, skulenia się jak po ciosie.

Są samotni.

Barierę między ludźmi budują słowa, które zadają ból, oddalają ludzi od siebie, ranią. Słowa, które zabijają miłość, przyjaźń.

Zrozumieliśmy, że słów należy używać z rozwagą. Czasem lepiej „ugryźć się w język”, niż niepotrzebnie coś powiedzieć.

<ol style="list-style-type: none"> 2. A bariera, czy pozostanie na zawsze? 3. Co może zniszczyć barierę? 4. Czy tylko słowa? Co jeszcze? 5. Nauczyciel daje każdej grupie po dwie piłeczki. Wyjaśnia po co są potrzebne: teraz zniszczymy naszą barierę, przed rzutem każdy uczeń nazywa, czym niszczy barierę, np. uśmiechem 6. Bariera została zniszczona. 7. Nauczyciel uświadamia uczniom, że w życiu nie zawsze jest to takie proste. Naprawdę trzeba cierpliwości i czasu, by zrobić chociaż mały wyłom w barierze budowanej latami. 8. Ocena uczniów najaktywniej biorących udział w lekcji. 	<p>To zależy od ludzi. Mogą ją zniszczyć.</p> <p>Dobre słowa, np. przebacz, przepraszam, myliłem się, nie miałem racji....</p> <p>Przytulenie, poklepanie po plecach, pogłaskanie....</p>
--	---

Komentarz metodyczny.

Temat tak pomyślany wymaga bardzo dużego zaangażowania uczniów. Jeżeli klasa nie podejmie dyskusji, może nam zostać dużo czasu, ale jest też niebezpieczeństwo odwrotne - gdy za bardzo się rozgada, czasu może zabraknąć. Trzeba kontrolować przebieg lekcji i tak kierować dyskusją, by zrealizować wszystkie zaplanowane etapy lekcji.

Scenki ilustrujące wymowę wiersza mogą być zupełnie inne, ich treść mogą zaproponować uczniowie.

Oczywiście można zrezygnować z ustawienia bariery z pudeł, ale jest to ciekawy moment lekcji, który unaocznia uczniom wymowę utworu Havla.

Do tego tematu można się odwoływać przy okazji omawiania innych utworów, m. in. lektury „Ten obcy” Ireny Jurgielewiczowej. Wtedy też uczniowie spróbują narysować słowami wiersz pt. „Dom”.

Wykaz wykorzystanych fragmentów tekstów:

- wiersz V. Havla „Bariera” – podręcznik, strona 266.
- hasło w „Słowniku wyrazów obcych” – bariera.

Opis standardów osiągnięć ucznia:

Kategoria czytanie:

czytanie ze zrozumieniem poleceń do tekstu, hasła słownikowego.

Kategoria pisanie:

redagowanie notatki, zapisanie przykładów słów, nazwanie czynności które „budują barierę”

Kategoria rozumowanie:

umiejętność interpretowania myśli poety, podawanie własnych przykładów ilustrujących wymowę wiersza.

Kategoria korzystanie z informacji:

korzystanie z informacji zawartych w haśle słownikowym.

Kategoria wykorzystanie wiedzy w praktyce:

umiejętność pokazania w inscenizacji improwizowanej obrazków z życia ilustrujących treść wiersza, symboliczne budowanie i niszczenie bariery.